

տարուելէն ետքը, ճեմարանի պալատան գաւթին մէջ սրտաշարժ ճառ մը խօսեցաւ Գոլոման Կիզժի ժողովարանի անդամոց գլուխն անցած :

Տէաքի մարմինը չլծաղեցին, այլ գերեզմանատան մէջ առանձին մատուռ մը դրին, որուն դիմացը պատուոյ համար քաղաքը պահապան մը պիտի պահէ, մինչև որ լմննայ հոյա-

կապ շիրիմն որ կ'ուզեն կանգնել իրեն համար :

Այսպէս Տէաքի մահն ընդհանուր Աւստրիոյ կայսերութեան և 'ի մասնաւորի Հունգարիոյ անմխիթար սուգ պատճառեց : Արքունիք, ժողովարանք, ատենակալք, զինուորականք, և ամենայն դապք ընկերութեան լացին այն սակաւագիւտ հայրենասիրին մահը :

Ճ Ի Ն Ո Յ Գ Ս. Բ Բ Ո Ն Ի

Մինչդեռ քաղաքականացեալ աշխարհն իր միտքն ու սիրտն ամփոփեր էր Հունգարիոյ մայրաքաղաքն Բէշչ, ու մտանց կամ հեռուէն յուզարկուող կ'ըլլար անստգիւտ հայրենասիրի մը թաղմանը, նոյն օրն (3 փետրուար) ուրիշ պատուական և բաւականայի ազնիւ կեանք մըն ալ կը կնքէր իր մահկանացուն՝ Խոալիոյ մտաւորական մայրաքաղաքն փորենտիա, ու կը փոխադրուէր 'ի հանդերձեալն, յետ ընդունելու կրօնից ամէն օգնութիւնք և թոշակ. այն ինքն է արդոյ և պատկառելի ծերունին ճինոյ Գաբրոնի, իտալական վերանորոգութեան մեծ աշխատարաններէն մէկը : Քիչ մարդիկ իրեն նման ունեցեր են չորսնուած պարծանքն՝ ըլլալու մշտնջենական առարկայ յարգանաց 'ի կողմանէ ամէն դասու հայրենակցաց. և յիշատի քիչ մարդիկ ալ իրեն նման արժանաւորութիւն ունեցեր են այն յարգանաց : Կենդանի ու խորին և ընդհանուր զգացմունք էր թէ ինքն է կատարեալ անձնաւորութիւն ապուականութեան, անչափասիրութեան, մեծասրտութեան, և իրեն զիմացը կը խոնարհէին քաղաքագէտ մեծամեծ մարդիկ, ինչպէս իր հայրենեաց մեծամեծ հանճարներն. և մի անգամ կատակերգութեան մը մէջ երբ իր խօսքն եղաւ անուանելով զինքն

աշանդակաւ ազնուագգի (gentiluomo leggendario), բոլոր հանդիսատեք ծափահարեցին, վասն զի այն խօսից մէջ դտան ամենուն ներքին զգացման արձագանքը :

Իրաւ ճինոյ Գաբրոնի Խոալիոյ մէջ նոյն աղդեցութիւնը չունեցաւ ինչ որ փրանկիսկոս Տէաք ունեցաւ իր հայրենեաց բաղդին վրայ, սակայն անոր համապատիւ էր յարգանքը հայրենակցացը բոլոր կենացը մէջ, թէպէտ և հեռի իրական իշխանութենէ. վասն զի կ'ամփոփէր յինքն վեմամխոհ միտք, ազնուական զգացմունք և առատազեղ սիրտ. որ երկար ժամանակ իբր լուսատու փարօս մը եղաւ իր հայրենակցացը, առ որ կը դարձունէին իրենց աչքն երկբայութեանց և յուսաբեկութեանց խաւարին մէջ :

Իրմով կը վերջանայ ճինոյ Գաբրոնի պատմական անուանի ցեղն, որ հայրենեացը շատ փառաւոր անձինք տուեր է, որոնց մէջ ինքը կը փայլի և պիտի փայլի յապագայ տաւելի պայծառ և աւելի յառակ լուսով :

Ճինոյ Գաբրոնի ծներ էր 14 սեպտեմբերի 1792. բոլոր Խոալիա, բովանդակ քաղաքակիրթ և իմաստուն եւրոպա կը ճանչնային ու կը յարգէին զինքն : Մեծ սիրով և անդուլ աշխատութեամբ կը մշակէր զգարութիւնս, որուն վկայ է

ՃԻՆՈՅ ԳԱՅՐՈՆԻ

երկասիրութիւնն Պատմութիւնն Հաւասարակապետութեան Փլորենտիոյ, զոր վերջերս տուաւ 'ի լոյս, և անմահ արձան կանգնեց իր անուանը:

Ճինոյ Գարբոնի այս մեծ արդիւնքն ալ ունեցաւ որ ամենայն զօրութեամբ աշխատեցաւ հանել հայրենիքը ծառայութենէն և վերբերել զայն յազատութիւն՝ քրիստոնէական կրթութեամբ, բարի օրինակաւ, և այն ամէն առարկանութեամբ որով կը մեծանան ազգքը, կը զարգանան ազատութեամբ և արժանաւոր կ'ըլլան վայելելու զայն:

Մեռաւ քրիստոնէաբար ինչպէս որ ապրեր էր, վասն զի ինքը ոչ երբէք բաժնեց կրօնքն ազատութենէ ու հայրենասիրութենէ: Եւ այսպիսի անգիւտ մարդու մը մահը մէկ պայմանաւ միայն

կարելի է դարմանել, եթէ ըլլան շատեր որոնք զիտնան ապրիլ ու գործել իրեն նման:

Յուդարկաւորութիւնը կատարուեցաւ 'ի Փլորենտիոյ շատ չքեղ, և արժանի այնպիսի անձի մը որուն առաքինութիւնքն ու գիտութիւնը պէտք է յարգել: Եկեղեցին, արքունիք, ժողովարանք, նախարարք, ատենակալք, ծովային ու ցամաքային զինուորութիւնք, ակադեմիայք, ուսումնական կաճառք, հոգևոր եղբայրութիւնք և ամենայն դասը հայրենակցացն, ինչպէս նաև օտարք, յուդարկաւոր եղան իրեն մինչև հանգստեան տեղին: Բայց մահուան երեսներորդ օրը ալ աւելի մեծահանգէս պաշտօն պատարագ մատուցուեցաւ հոգւոյն համար: